

WIADOMOŚCI URZĘDOWE

ZWIĄZKU HARCERSTWA POLSKIEGO

ROK V NR 6/28

LIPIEC-PAŹDZIERNIK 1961

CENA ZŁ 3,50

TRESC

UCHWAŁY NACZELNEJ RADY HARCERSKIEJ

	str.
W sprawie bilansu zamknięcia ZHP za rok 1960 i wytycznych do budżetu Związku za rok 1961	2

ROZKAZY GŁÓWNEJ KWATERY HARCERSTWA

Rozkaz L. 12/61 z dn. 22 lipca 1961 r.	2
--	---

PO HARCERSKIEJ AKCJI LETNIEJ 1961 R.

Meldunek złożony Kierownictwu Partii i Rządu w dniu 2 października 1961 r. przez dh. Annę Cichoń uczestniczkę akcji „Zamont” z Chorągwi Katowickiej	6
Fragmenty przemówienia Członka Biura Politycznego, Sekretarza KC PZPR Tow. R. Zambrowskiego wygłoszonego w dniu 2.X.1961 r. na podsumowaniu „Harcerskiej Akcji Letniej 1961 r.”	7
Międzynarodowa Harcerska Akcja Letnia „MALTA-61”	8
Lato Wiejskich drużyn	11
Wakacje Drużyn Miejskich Rok 1961	11
Starszoharcerskie Lato 61 (SHL-61)	14

**UCHWAŁA
NACZELNEJ RADY HARCERSKIEJ**

z dnia 11 czerwca 1961 r.

**W SPRAWIE BILANSU ZAMKNIĘCIA ZHP ZA ROK 1960 I WYTYCZNYCH
DO BUDŻETU ZWIĄZKU NA ROK 1961**

Po wysłuchaniu referatu i dyskusji członków NRH w sprawach stanu majątkowego i wyników gospodarki Związku Naczelna Rada Harcerska w oparciu o wnioski Komisji Gospodarczej NRH i Komisji Rewizyjnej ZHP uchwała co następuje:

1. Naczelna Rada Harcerska zatwierdza bilans Związku Harcerstwa Polskiego za rok 1960, zamykający się obustronnie sumą zł 69.970.929,16.

2. Wobec złożenia wniosku o przyznanie dodatkowej dotacji budżetowej dla Związku Harcerstwa Polskiego, co wynika z potrzeb rozwojowych organizacji, Naczelna Rada Harcerska upoważnia Główną Kwaterę Harcerską do zatwierdzenia budżetu Związku na rok 1961, uwzględniającego zwiększenie sumy budżetowej o dodatkową dotację, z warunkiem przedłożenia go na następnym posiedzeniu NRH członkom Rady do zatwierdzającej wiadomości.

Nowy budżet powinien szczególnie uwzględnić potrzeby Związku wynikające ze wzrostu szeregów organizacji, a w szczególności:

a) Zabezpieczyć odpowiednie środki na szkolenie kadry konstruktorskiej — stosownie do rozwoju Związku oraz potrzeb drużyn i hufców, w oparciu o aktualny stan ilościowy organizacji.

b) Uwzględnić, że stosowana w działalności ZHP generalna zasada kierowania poprzez program wymaga zabezpieczenia w budżecie Związku szeregu nowych imprez centralnych, sumujących dorobek programowy drużyn.

c) Mieć na uwadze, że coraz szersze wprowadzenie do pracy harcerskiej zajęć technicznych stwarza konieczność zapewnienia odpowiedniego wyposażenia hufców i drużyn w sprzęt i urządzenia techniczne. Wysokość środków budżetowych, przeznaczonych na ten cel w roku 1960 była niewystarczająca.

d) Rozdział nowych kwot Funduszu Pracy Drużynowych winien być dokonany na podstawie stanu druzynowych wg spisu z dnia 15 maja br.

W zatwierdzeniu budżetu winna wziąć udział Komisja Gospodarcza Naczelnej Rady Harcerskiej.

Przewodniczący obrad
(—) Zdzisław Daras, hm.

Warszawa, dnia 11 czerwca 1961 r.

**ZWIĄZEK HARCERSTWA POLSKIEGO
GŁÓWNA KWATERA HARCERSTWA**

ROZKAZ L. 12/61

8. MIANOWANIE INSTRUKTORÓW

8.2. Przyznanie stopnia harcmistrza(yni)

Na wniosek Komisji Prób przyznaje stopień harcmistrza(yni) następującym drużynom i druhom:

Główna Kwatera

phm. Bohdana Gajdeckowska
phm. Jerzy Jankowski
phm. Anna Łoska
phm. Janusz Maruszewski
phm. Władysław Stabiewski

Chorągiew Białostocka

phm. Aleksander Aleksiejew
phm. Zbigniew Kamionowski
phm. Irena Kolodziejczyk
phm. Włodzimierz Łoziński
phm. Sylwester Załęski

Chorągiew Katowicka

phm. Leonard Denkowski

phm. Alfred Getler
phm. Tadeusz Góral (z ważnością od dn. 1.VI.61 r.)

Chorągiew Lubelska

phm. Tadeusz Sagadyn
phm. Cezary Siedlecki
phm. Józef Ulidowski

Chorągiew Warmińsko-Mazurska

phm. Kazimierz Błaszowski
phm. Józef Szypulski

Chorągiew Warszawska

phm. Julian Biel
phm. Zbigniew Justowski
phm. Józef Kąkolewski
phm. Anatol Lulewicz
phm. Stanisław Szadkowski

Chorągiew Zielonogórska

phm. Franciszek Bofiński
phm. Henryk Czerkawski
phm. Helena Missar
phm. Pola Wajman

8.3. Przyznanie stopnia podharcmistrza(yni)

Na wniosek Komisji Prób przyznaje stopień podharcmistrza(yni) ze specjalnością harcerską następującym drużynom i druhom z Głównej Kwatery:

phm. Elżbieta Barańska
phm. Henryk Klekot
phm. Stanisław Mroz
phm. Andrzej Zbiegniewski

Podaje do wiadomości, że Komenda Chorągwi przyznaje stopień podharcmistrza(yni) następującym drużynom i druhom:

**Chorągiew Białostocka
(Rozkaz L. 16/II z dnia 1.V.61 r.)**

ze specjalnością harcerską
phm. Janusz Bednarczyk
phm. Bogusław Czerniawski
phm. Jan Gardowski
phm. Lucja Ignaciuk
phm. Wanda Kapla
phm. Józef Luto
phm. Jerzy Mer
phm. Jerzy Ryszkowski
phm. Alina Staniszeńska
phm. Jan Turyk
phm. Henryk Waciewicz

ze specjalnością zuchową

phm. Czesława Bartoszewicz
phm. Teresa Skalmińska
phm. Irena Wierzbicka

**Chorągiew Bydgoska
(Rozkaz L. 4/61 z dnia 1.V.61 r.)**

ze specjalnością harcerską
phm. Włodzimierz Bałdykowski
phm. Zdzisław Donarski
phm. Tadeusz Filipowicz
phm. Danuta Graj
phm. Stanisław Ilukowicz
phm. Edmund Klejna
phm. Mieczysław Pollak
phm. Roman Rauchfleisch
phm. Jan Riezkowski
phm. Zenon Sitniak
phm. Mieczysław Środecki
phm. Danuta Starczewska
phm. Stanisław Stronka
phm. Maria Wawrzyńkiewicz
phm. Irena Wośaźnik
phm. Konrad Zawal
phm. Norbert Zdeob
phm. Zofia Zymańczyk

ze specjalnością zuchową

phm. Elżbieta Piotrowska

**Chorągiew Katowicka
(Rozkaz L. 6/61 z dnia 2.V.61 r.)**

ze specjalnością harcerską
phm. Teresa Adam

phm. Elżbieta Baczysńska
phm. Józef Biełkowski
phm. Zygmunt Chwaszczyński
phm. Leon Franka
phm. Janusz Frączek
phm. Tadeusz Gwóźdź
phm. Józef Hańczyk
phm. Franciszek Harnas
phm. Czesław Kawka
phm. Jolanta Kobiś
phm. Jan Kulejewski
phm. Stanisław Lastawiecki
phm. Józef Marzec
phm. Helena Matlak
phm. Wiktor Pajak
phm. Lidia Sambrska
phm. Helena Walisławska
phm. Anna Waloszek
phm. Marian Wapierski
phm. Krzysztof Witkowski

ze specjalnością zuchową
phm. Stefania Kucharska

**Chorągiew Kielecka
(Rozkaz L. 3/61 z dnia 1.V.61 r.)**

ze specjalnością harcerską
phm. Józef Bogucki
phm. Bogusława Bugajska
phm. Franciszek Cieślak
phm. Jan Ciszek
phm. Stanisław Duda
phm. Otylia Duleba
phm. Maria Fryszakiewicz
phm. Jan Gajos
phm. Zenon Gas
phm. Ryszard Godlewski
phm. Ryszard Gozdór
phm. Barbara Kaleta
phm. Ferdynand Kasprowicz
phm. Jan Kus
phm. Jan Lasiński
phm. Tadeusz Mirecki
phm. Józef Parysiewicz
phm. Jan Południkiewicz
phm. Henryk Poręba
phm. Maria Praga
phm. Kazimierz Sojka
phm. Rajmund Spichowicz
phm. Ryszard Werens
phm. Bogdan Zimnoch
phm. Eugeniusz Ziolo

ze specjalnością zuchową
phm. Maria Cedro
phm. Stanisław Korus

**Chorągiew Lubelska
(Rozkaz L. 1/61 z dnia 1.I.61 r.)**

ze specjalnością harcerską
phm. Jadwiga Furmańczyk
phm. Leon Karłowicz

pwd. Helena Krzysztoń
 pwd. Jan Pintał
 pwd. Janina Poberajło
 pwd. Ireneusz Surmacz
 pwd. Franciszek Wolski

ze specjalnością zuchową
 pwd. Andrzej Piśula
 pwd. Danuta Szapiek

Chorągiew Łódzka
 (Rozkaz L. 6/61 z dnia 30.IV.61 r.)

ze specjalnością harcercską
 pwd. Wiesława Kallinowska
 pwd. Zygmunt Kossakowski
 pwd. Stanisław Lach
 pwd. Halina Lech
 pwd. Stanisław Liszewski
 pwd. Anna Moglińska
 pwd. Mirosława Nita
 pwd. Wiesława Sicińska
 pwd. Ryszard Sliwczynski

ze specjalnością zuchową
 pwd. Kazimierz Madaliński

Chorągiew Warmińsko-Mazurska
 (Rozkazy L. 1/61 z dnia 10.I.61, L. 3/61 z dnia 10.III.61,
 i L. 5/61 z dnia 10.V.61)

ze specjalnością harcercską
 pwd. Alina Awruk
 pwd. Marian Chojnowski
 pwd. Tadeusz Dątkowski
 pwd. Alojzy Grau
 pwd. Benedykt Jadzicki
 pwd. Benedykt Kolata
 pwd. Władysław Kordela
 pwd. Kunegunda Kosek
 pwd. Adam Kulicki
 pwd. Henryk Lewandowski
 pwd. Antoni Majewski
 pwd. Wstęwołd Makol
 pwd. Zofia Pomorska-Polak
 pwd. Eugeniusz Przybykowski
 pwd. Eugeniusz Skrodzki
 pwd. Aniceta Smajdor
 pwd. Mirosław Szeplilo
 pwd. Maria Węgorzewska
 pwd. Maria Reszka-Wiatrak
 pwd. Rajmund Wiśniewski

ze specjalnością zuchową
 pwd. Bogusław Korsakowski
 pwd. Maria Muzyka
 pwd. Halina Fowichrowska
 pwd. Elżbieta Woźnicka

Chorągiew Opolska
 (Rozkaz L. 4/48/61 z dnia 1.V.61 r.)

ze specjalnością harcercską

pwd. Władysław Baran
 pwd. Eugeniusz Bartnicki
 pwd. Ireneusz Chorynkiewicz
 pwd. Henryka Czereda
 pwd. Zofia Ilczewska
 pwd. Janina Krzykała
 pwd. Danuta Lemek
 pwd. Krystyna Laszkiewicz
 pwd. Teresa Bajner
 pwd. Karolina Towarowska
 pwd. Jan Walecko
 pwd. Marian Zawierta

ze specjalnością zuchową
 pwd. Jarosława Runcer-Gawryś
 pwd. Adam Krzyżanowski
 pwd. Dorota Piontek
 pwd. Helena Romańska
 pwd. Aniela Śledakowska
 pwd. Genowefa Stańkowska

Chorągiew Zachodnio-Pomorska
 (Rozkaz L. 4/61 z dnia 30.IV.61 r.)

ze specjalnością harcercską
 pwd. Mikołaj Andriaszko
 pwd. Franciszek Bartoszek
 pwd. Grażyna Bystrzycka
 pwd. Wiktor Chylewski
 pwd. Mieczysław Ciza
 pwd. Witold Czernikiewicz
 pwd. Janina Dakowska
 pwd. Jadwiga Daroszeńska
 pwd. Leokadia Demidiuk
 pwd. Franciszka Depowska
 pwd. Władysław Gajdziński
 pwd. Stefan Kapucyński
 pwd. Stanisław Krawiec
 pwd. Stanisław Kruk
 pwd. Leon Kulezyski
 pwd. Eugenia Matusiak
 pwd. Danuta Mianowska
 pwd. Aniela Milewicz
 pwd. Maria Mironowska
 pwd. Michał Ołcha
 pwd. Krystyna Pietrzak
 pwd. Teresa Piszczakowska
 pwd. Michał Remez
 pwd. Jan Roszkowski
 pwd. Marian Smerdel
 pwd. Krystyna Szczepaniak
 pwd. Roman Szulc
 pwd. Janina Tobiasz
 pwd. Józef Walczak

ze specjalnością zuchową
 pwd. Maria Bamber
 pwd. Andrzej Barbarz
 pwd. Anna Jans
 pwd. Helena Kula
 pwd. Apolonia Miśiek
 pwd. Jerzy Rabej
 pwd. Teresa Solowicz

Chorągiew Warszawska
 (Rozkazy L. 7 z dnia 1.V.61 r. i L. 8 z dnia 1.VI.61 r.)

ze specjalnością harcercską

pwd. Irena Bieńkowska
 pwd. Elżbieta Dehnal
 pwd. Janina Filip
 pwd. Rudolf Fober
 pwd. Andrzej Lada
 pwd. Józef Miłta
 pwd. Tadeusz Sulowski
 pwd. Mieczysław Szczepański
 pwd. Piotr Unger
 pwd. Tadeusz Wnukowski
 pwd. Alfreda Żądło

ze specjalnością zuchową
 pwd. Ewa Borkowska

Chorągiew Dolnośląska
 (Rozkaz L. 6/61 z dnia 1.V.61 r.)

ze specjalnością harcercską

pwd. Stanisław Bugatiewicz
 pwd. Stanisław Drodzowski
 pwd. Władysław Dybek
 pwd. Benedykt Filipkowski
 pwd. Stefan Folaron
 pwd. Janina Furman
 pwd. Janusz Gadomski
 pwd. Jadwiga Gregorkiewicz
 pwd. Danuła Gryś
 pwd. Krzysztof Kokot
 pwd. Monika Król
 pwd. Jan Kulas
 pwd. Tadeusz May-Majewski
 pwd. Romuald Malyszko
 pwd. Stanisław Marciniak
 pwd. Jan Masłowski
 pwd. Henryk Ogórowski
 pwd. Emilia Pakos
 pwd. Ewa Zurand-Radomska
 pwd. Filaret Romanowski
 pwd. Marian Sobolewski
 pwd. Zbigniew Trajan
 pwd. Kornela Wodyńska
 pwd. Tadeusz Zima

ze specjalnością zuchową
 pwd. Antoni Karwowski
 pwd. Julia Korewa

8.4. **Przyznanie stopnia przewodnika(czki)**
 Na wniosek Komisji Prób przyznaje stopień przewodniczkę ze specjalnością zuchową następującym druhnom z Głównej Kwatery:
 Regina Pietusko
 Bożena Pudelska

8.5. **Otwarcie próby na stopień harcerczki(yni)**
 Otwieram próbę na stopień harcerczki(yni) następującym druhnom i druhom:

Chorągiew Lubelska

phm. Ewa Calko
 phm. Edward Piechnik

Chorągiew Warmińsko-Mazurska

phm. Józef Krejcz
 phm. Zygmunt Majewski

Chorągiew Warszawska

phm. Zbigniew Badowski
 phm. Tymoteusz Duchowski
 phm. Stanisław Gwizdalewicz
 phm. Ryszard Marlikowski
 phm. Tadeusz Pudelko
 phm. Zbigniew Stok
 phm. Hildegarda Wasylko

8.6. **Otwarcie próby na stopień podharcerczki(yni)**
 Otwieram próbę na stopień podharcerczki(yni) ze specjalnością zuchową następującym druhnom z Głównej Kwatery:

pwd. Regina Pietusko
 pwd. Bożena Pudelska

8.7. **Otwarcie próby na stopień przewodniczkę(czki)**
 Otwieram próbę na stopień przewodniczkę ze specjalnością harcercską następującym druhnom z Głównej Kwatery:
 Alicja Jastrzębska
 Bożena Węclawska

C z u w a j !

Naczelnik Harcerstwa
 (—) Zofia Zakrzewska, hm.

Nowe broszury z serii
 „ZRÓB TO SAM“

Z. Dąbrowski: BUDUJEMY STACJĘ METEOROLOGICZNA
 Z. Dąbrowski: URZĄDZAMY PLAC ZABAW
 H. Latos: COŚ Z NICZEGO
 ukazały się nakładem WYDawnictwa Harcerskiego i są do nabycia we wszystkich księgarniach „DK“, składnicach CSH i kioskach „Ruchu“ na terenie całego kraju.
 Cena każdej z nich zł 3,50.

PO HARCERSKIEJ AKCJI LETNIEJ 1961 R.

W dniach 1 i 2 października 1961 r. odbył się w Warszawie Zlot Aktywno Harcerskiej Akcji Letniej. W Zlocie uczestniczyło około 400 instruktorów i aktywistów drużyn starszych.

W czasie Zlotu odbyła się narada plenarna, na której referat wygłosiła Naczelnicz Harcerstwa km. Zofia Zakrzewska. W naradzie uczestniczył Członek Biura Politycznego, Sekretarz KC PZPR towarzysząc Roman Zambrowski.

Poza obradami plenarnymi pracowały 4 zespoły. Omawiali one wnioski płynące z Międzynarodowej Harcerskiej Akcji Letniej „MALTA-61”, nieobozowego lata, akcji kształceniowej i akcji chorągwiowych, takich jak „Ciekoty”, „Werynia”, „Wychowawcy” i „Zamoniit” do dalszej pracy Związku.

W dniu 2 października, na zakończenie Zlotu utworzono program ogniska ciepłego z dn. 23.VII. br. „Jesteśmy z Wami”.

W ognisku wzięli udział uczestnicy Zlotu i harcerze drużyn warszawskich. Z ramienia Kierownictwa Partii i Rządu na ognisko przybyli: członkowie Biura Politycznego KC PZPR tow. Ignacy Logo-Sowiński, Edward Ochab, Roman Zambrowski, Minister Oświaty tow. Wacław Tułodziecki, Kierownik Wydziału Organizacyjnego KC PZPR tow. Mieczysław Marzec oraz Główny Kwatermistrz WP Gen. Dym. Wiktor Ziemiński.

MELDUNEK

ZŁOŻONY KIEROWNICTWU PARTII I RZĄDU

w dniu 2 października 1961 r.

przez dh Annę Cichoń

uczestniczkę akcji „Zamoniit” z Chorągwi Katowickiej

My, członkowie Związku Harcerstwa Polskiego — zuchy, harcerze i instruktorzy — składamy Komitetowi Centralnemu Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej meldunek z tegorocznej Akcji Letniej.

Harcerska Akcja Letnia wrosła z roku na rok. W tym roku na 3,5 tys. obozów przybrało ok. 160.000 harcerzek i harcerzy. Obozy nasze były rozłożone we wszystkich częściach Polski, wiele z nich znajdowało się na terenie własnych województw. Pozwoliło to nam na poczynienie oszczędności.

W zorganizowaniu obozów pomogły nam przede wszystkim władze państwowe, Związki Zawodowe i instytucje. Około 20% kosztów pokryliśmy z funduszy wypracowanych przez harcerskie drużyny i Kola Przyjaciół Harcerstwa.

Nasi koledzy ze wsi i z miast, nie wyjeżdżając na wakacje, wzięli udział w pracy stałych zastępów i drużyn wakacyjnych działających w 15.000 wsiach i 900 miastach i miasteczkach. Wśród 335.000 członków Łata Wiekich Drużyn i Wakacji Drużyn Miejskich około 130.000 stanowiła młodzież niezorganizowana. Zaśieg akcji nieobozowej był prawie trzykrotnie większy niż w latach ubiegłych. Szaty akcji nieobozowej, które kierowały tą akcją, skupiły 35.000 organizatorów, 6.000 spośród nich to instruktorzy harcerscy, rodzice, działacze społeczni i sympatycy harcerstwa a ponad 29.000 to starsza młodzież harcerska.

Nasze obozy ludzie traktujemy jako kontynuację letniej pracy i sprawdzian tego, czego się nauczyliśmy. W miarę naszych sił staraliśmy się wypełnić zadanie, jakie stawia przed nami organizacja. Zadanie to brzmi: „Harcerz jest współgospodarzem swego Ludowego Ojczyzny i stara się zmieniać życie na lepsze”.

Nam, wszędzie gdzie byliśmy — staraliśmy się rozwijać szeroko działalność społeczną. Była to przede wszystkim działalność wśród ludzi.

Organizowaliśmy zielone przedszkola dla wiejskich dzieci, zwłaszcza w okresie żniw i innych pilnych prac polowych. Było takich przedszkoli około 4 tysięcy. W imprezach sportowych, kulturalnych, turystycznych itp. organizowanych przez zastępy LWD i WDM wzięło udział 700.000 uczestników, nie licząc samych organizatorów.

W Bieszczadach, na lubelskim Roztoczu, na Mazurach, tak jak w poprzednich latach, drużyny harcerskie organizowały turystyczne „hotele pod namiotami” dla dorosłych, parkingi, punkty obsługi turystycznej itp.

W naszych ogniskach i występach organizowanych przez obozy stałe i wędrownie wzięło udział około miliona widzów. Pod kryptonimem „Złote ręce rodziców” zawiera się wspólna praca z rodzicami, którzy zgodnie ze swoimi umiejętnością i zawodami pomagali nam w różnorodnej działalności — przy budowie szkół i gospodarstwa kulturalnego, w akcjach sanitarnych prowadzonych przez obozy i w pracach w lesie.

Tam wszędzie, gdzie były potrzebne harcerskie ręce, gdzie był potrzebny trud i wysiłek staraliśmy się dać swój wkład w ulepszenie życia w naszej Ojczyźnie.

Pomagaliśmy przy budowie 100 km drogi, braliśmy udział w żniwach, zakładaliśmy biblioteki, porządkowaliśmy zielone i obojeja, współdziałaliśmy w remontach szkół, prowadziliśmy różnorodne prace w lesie.

Meldujemy, iż harcerki i harcerze, zarówno ci biorący udział w dużych akcjach chorągwiowych jak i w obozach hufców i drużyn, w różnych czynnościach społecznych przepracowali łącznie około 1.650.000 roboczogodzin.

Wierzymy nas to, iż dzięki tej pracy mieliśmy możliwość przetestować potrzeby naszego kraju i jego gospodarki, czyniąc odpowiedzialną na te potrzeby, że mogliśmy poznać potrzeby ciekawych ludzi i uczyć się od nich. Zawsze staraliśmy się pracować nie tylko sami, ale razem z młodzieżą i ludnością a zwłaszcza z młodzieżą. Tam, gdzie było to było potrzebne, troszczyliśmy się o to, by działalność przebiegała bez rozpacza, była dalej prowadzona.

W czasie tegorocznej Akcji Letniej przeprowadziliśmy pierwsze Harcerskie Manewry Techniczne. Dzięki pomocy zakładów pracy i wojska rozporządzamy coraz większą ilością sprzętu technicznego. Są to samochody, radiotelefony, telefony i motory.

Rośnie nam jak wielkie znaczenie ma dla naszego kraju opanowanie techniki. W nowoczesnych urządzeniach obozowych, w różnych konkursach, zawodach i imprezach pod hasłem „Pomyśl, zrób!”, „Zmieni na dzieło” staraliśmy się opanować jej tajniki. W naszych obozach rozłożonych wzięło udział 60 tysięcy harcerzek i harcerzy.

Pragniemy zameldować o pomyslnym zorganizowaniu i przeprowadzeniu jesiennej jednej dużej akcji, która ma być częścią tegorocznej Akcji Letniej. Była nią Międzynarodowa Akcja Letnia, w tym roku szczególnie dla nas ważna, bo związana z Jubileuszowym Międzynarodowym Pionierskim Obozem Pokoju. Ponad 3 tys. harcerzek i harcerzy zgromadzonych na 3 obozach rozłożonych wokół Cieplie gościło u siebie

Warszawa, dnia 2 października 1961 r.

ponad 400 przedstawicieli 23 bratnich organizacji z 21 krajów.

Spędziliśmy razem niezapomniane 3 tygodnie. Razem bawiliśmy się i razem pracowaliśmy. Razem zorganizowaliśmy Świątowa Forum Dzieci, które tak jak Świątowa Forum Młodzieży w Moskwie dyskusowało nad najważniejszymi problemami naszego pokolenia we współczesnym świecie. Razem przeprowadziliśmy Festyn Przyjaźni i wiele innych imprez. Poznaliśmy nasze kraje i nasze życie. My, harcerze polscy, staraliśmy się jak najlepiej zapoznać naszych gości z życiem i budownictwem socjalistycznym naszej Ojczyzny, z pracą naszego Związku.

Zawarliśmy przyjaźń i obcalaliśmy, że ją dochowywać.

W czasie naszej Akcji otrzymaliśmy wiele listów od obozów z całej Polski, które także organizowały w środowisku różne imprezy poświęcone przyjaźni między narodami, życiu i walce różnych narodów.

Harcerska Akcja Letnia 1961 r. jest już za nami. W czasie dwudniowych narad my, instruktorzy i przedstawiciele starszej młodzieży harcerskiej, dokonaliśmy podsumowania dwumiesięcznej pracy, określiliśmy wnioski dotyczące nie tylko przyszłej akcji letniej, ale całej pracy naszego Związku.

Dziś pragniemy gorąco podziękować Kierownictwu Partii i Rządu za pomoc i troskę, jaką otacza młode pokolenie w Polsce i zapewnić, że dołożymy wszelkich starań, by pokładane w nas zaufania nie zawieść!

FRAGMENTY PRZEMÓWIENIA

CZŁONKA BIURA POLITYCZNEGO, SEKRETARZA KCPZPR TOW. R. ZAMBROWSKIEGO
wygłoszone w dniu 2.X.1961 r.

NA PODSUMOWANIU „HARCERSKIEJ AKCJI LETNIEJ 1961 R.”

Wspiarzysze!

Wierzymy poświęcić tak wiele uwagi podsumowaniu działalności w okresie letnim. Podsumowanie wspaniałej akcji letniej jest okazją do analizy i krytycznej oceny celowości pracy Związku i wytyczanie nowych zadań i metod działania.

Biuro harcerstwa — ze względu na charakter Związku i jego organizację dzieci i młodzieży — okres wakacji ma szczególne znaczenie: dokonuje się podjęcie pracy społecznej, poszukuje się nowych form, zdobywa się doświadczenia, które służą Wam potem w ciągu całego roku. W roku bieżącym odkryliśmy przy tym nowe obszary działalności i nowe jej formy.

Tegoroczna akcja letnia świadczy, że harcerstwo jest w dobrej drodze, że nastąpiło poważne pogłębienie i rozwój pracy wychowawczej. Można by mówić o wieloletniej pracy społecznej, posiadającej nowych form, zdobywającej doświadczenia, które służą Wam potem w ciągu całego roku. W roku bieżącym odkryliśmy przy tym nowe obszary działalności i nowe jej formy.

Tegoroczna akcja letnia świadczy, że harcerstwo jest w dobrej drodze, że nastąpiło poważne pogłębienie i rozwój pracy wychowawczej. Można by mówić o wieloletniej pracy społecznej, posiadającej nowych form, zdobywającej doświadczenia, które służą Wam potem w ciągu całego roku. W roku bieżącym odkryliśmy przy tym nowe obszary działalności i nowe jej formy.

Uczestnicząc natomiast w harcerskiej pracy dla środowiska uczy się obserwacji, doznaj pierwszych wzruszeń, przeżywa sukcesy i niepowodzenia stawiającego pierwsze kroki w działaniu społecznym. Praca ta rozszerza horyzonty i daje coraz więcej podstaw dla dokonywania wyboru słusznej postawy społecznej.

Dobrze się stało, że rozszerzyliście zaśieg Waszej działalności poza organizację harcerską, wyszliście do dzieci i młodzieży na podwórka, do nieharcerzy. Ponad 350.000 harcerzy i około 650.000 innych dzieci objętych akcją podwórkową stanowi poważny sukces Waszej pracy. Znaczenie pracy podwórkowej z dziećmi i młodzieżą nie ogranicza się tylko do organizowania zajęć wakacyjnych dla dzieci nie wyjeżdżających na kolonie. Praca ta przyczynia się do nawiązania ściślejszej więzi z dziećmi podwórkami i stanowić może punkt wyjścia dla działalności harcerskiej trwającej praktycznie cały rok. Celem tej pracy jest organizowanie zabawy, uczenie dzieci dobrych sposobów spędzania wolnego czasu od zajęć szkolnych. Realizując ten cel tworzymy ponadto coś więcej — organizujemy dzieci podwórka, zdobywamy możliwość poruszenia ich zbliżeni, rozbudzenia ich zainteresowań społecznych.

angażować młodzież w problematykę współczesnego świata.

Przygotowane programowo do MALTY rozpoczęło wczesnie. Przeprowadzona konferencja kadry i opracowane materiały programowe stwarzały możliwości do poprowadzenia odpowiedniej pracy z młodzieżą w okresie przed wyjazdem na obóz.

Do najważniejszych i największych osiągnięć MALTY należy zdobycie polityczne młodzieży biorącej udział w akcji.

Wydaje się, że sukces ten spowodowany był następującymi względami:

— program, organizowane imprezy o charakterze wybitnie politycznym stwarzały sytuację i konieczność do samodzielnego angażowania się młodzieży w sprawy polityczne,

— osobiste kontakty harcerski z młodzieżą zagranicą powodowały osobiste kontakty z problemami dotyczącymi poszczególnych krajów,

— znaczna część młodzieży była MALTA na dłużej przed wyjazdem na obóz, w wielu wypadkach brała udział w opracowywaniu programu obozu co znakomicie ułatwilo docieranie do młodzieży z rozmaitymi nawet bardzo trudnymi problemami.

Przygotowanie do przyjęcia delegacji z poszczególnych krajów, spotkania z lektorami KC i KW PZPR i dyskusje na temat sytuacji międzynarodowej (listy sojuszu łączących wszystkich ludzi na całym świecie), Zgadzali—zadania, „Ambassador Polski Ludowej”, dyskusje przed Forum w obozach nad projektem manifestu oraz postawa młodzieży w czasie pobytu delegacji zagranicznych na obozach świadczyły o dużym zainteresowaniu młodzieży zagadnieniami politycznymi, sledzeniu przez nią tego co się dzieje na świecie i posiadania własnego zdania w rozmaitych sprawach. O ile w pierwszym okresie wiadomości o poszczególnych krajach dotyczyły spraw z zakresu geograficznego i wiadomości bardzo ogólnych, to w następnym okresie młodzież interesowała się głównie sytuacją polityczną w tych krajach, układem sił na świecie itd. Przez cały czas trwania akcji odczuwaliśmy duże zapotrzebowanie młodzieży na problematykę polityczną.

Wyróżniły się w MALCIE te drużyny, które pracowały już w oparciu o program Działu Młodzieży Starszej, brały udział w „Jesieni Przyjaźni”, zdobywały znaki itd.

Największym uznaniem w programie cieszyły się pobyty delegacji zagranicznych w obozach. Na uwagę zasługują fakt, że nasi harcerze umieli czuć się w atmosferze politycznej panującej w delegacji i w zależności od tego organizować wspólny pobyt tak, aby delegacja czuła się naprawdę dobrze.

Nawiązane kontakty między obozami a delegacjami zagranicznymi w wielu wypadkach znalazły wyraz w podpisywanych umowach, zawieraniach „Związków Przyjaźni” itd.

Ta serdeczna atmosfera panująca przy przyjmowaniu delegacji w obozach, przyjaźń zawarta między delegacjami a obozami nie oznaczała bynajmniej, że przy spotkaniach pomilano problemy trudne jak np.: stosunek Francuzów do kwestii Algierii, stosunek Polaków do Niemców itd. W większości naszej starszej młodzieży świadomość polityczna decydowała w ustosunkowywaniu się do poszczególnych delegacji.

Zrobiono również krok naprzód w dziedzinie wywołania samodzielności młodzieży i pracy rad obozów.

MALTA była pierwszą akcją, na której przyjęto założenie, że na każdym obozie działa rada obozu i starano się konsekwentnie je realizować.

Ze swej strony organizowaliśmy w sztabie spokójnie z aktywnym młodzieżowym poświęceniu realizacji konkretnych zadań programowych oraz przy różnych okazjach odwoływaliśmy się do udziału i opinii rad. Praca rad na obozach MALTY była o tyle specyficzna, iż centralny program w zasadzie nie pozwał im wpływać na to „co robić”, mogły one decydować głównie o tym „jak robić”. Sama młodzież, w podjęciu do rad i pracy w nich wykazała dużą dojrzałość, traktowała te prace poważnie, widziała zadania dla rad i chętnie je podejmowała.

Doświadczenia z tych obozów, na których dobra pracowały rady świadczą o tym, że atmosfera na obozie w znacznej mierze uzależniona jest od tego w jakim stopniu młodzież bierze udział w decydowaniu o tym, co się dzieje na obozie.

Działalność społeczna obozów MALTY w środowisku koncentrowała się wokół spraw dziecka (organizacja zastępów wakacyjnych, dziecięcych, urządzanie placów zabaw itd.), organizowania imprez artystycznych w środowisku oraz niektóre z obozów podejmowały także prace jak: budowa drogi, usługi z zakresu techniki itp. Najszerszy rozmach zdobyła działalność na rzecz dziecka. Ponad 1200 dzieci brało udział w zajęciach systematycznie organizowanych przez obozy MALTY. Były grupy dzieci, które przez cały czas trwania akcji zadomowily się w naszych obozach.

Z programem artystycznym obozy masowo włączyły się do akademii organizowanych z okazji Święta 22 Lipca. Udział ten bardzo pozytywnie ocenili miścoscowa władze.

Inna działalność na rzecz środowiska miała raczej dosyć ograniczony charakter. Było to spowodowane z jednej strony brakiem przygotowania frontu pracy z drugiej zaś małą ilością czasu, który obozy mogły przeznaczyć na działalność w środowisku.

Działalność społeczna obozów MALTY nie wniknęła w jakichś nowych elementów do dotychczasowego dorobku Związku w tym zakresie. Pozwoliła natomiast pokazać delegacjom zagranicznym naszą działalność w środowisku (w niektórych pracach wspólnie z naszymi obozami brały udział delegacje zagraniczne oraz popowoliła pozyskać środowisko dla harcerstwa.

Imprezy centralne, które odbyły się w czasie MALTY należy ocenić jako udane.

Na spotkania pozwoliły one pokazać harcerstwu społeczeństwu, dla samej młodzieży był okazją do spotkań z delegacjami zagranicznymi i obozami innych chorągwi, dawały dużo przeżyć, stwarzały poczucie siły organizacji do której się należy. Do najbardziej udanych imprez należy zaliczyć centralne ognisko w dniu 23 lipca, Forum i Bal Międzynarodowy.

* * *

We wstępnych założeniach MALTY zakładaliśmy, że program akcji przynajmniej w jakimś większym zakresie powinien dotrzeć do wszystkich obozów i pa-

nieobozową organizowaną w okresie tegorocznej wakacji.

W związku z tym opracowano oznakę „MALTA-61” w oparciu o jej zdobycian. Materiały te zostały wypracowane przed wakacjami w czasopiśmie „Drużyna”.

2 listów, które dotarły do Międzynarodowego Obozu Chłopaków w czasie trwania akcji można sądzić, że bardzo wiele obozów w kraju realizowało program MALTY.

Dla poszczególnych delegacji zagranicznych nadeszło w czasie trwania akcji ponad 300 listów, pocztówek, a na adres MPPOZ z przeznaczeniem dla wszystkich ich uczestników otrzymano 271 listów, pocztówek, listów z pozdrowieniami i dla uczestników obozu. Wypuszczonych balonami 19 kart pocztowych znających zwrócił na adres MPPOZ 12 sztuk. Nadchodzący

listy z pozdrowieniami, opisami zajęć itp. świadczyły wyraźnie, że MALTA wykracza daleko poza granicę powiatu jeleńiogórskiego i znajduje swoje odbicie w pracy wielu drużyn harcerskich w kraju.

*

Ogólnie ocenając przebieg tegorocznej Międzynarodowej Harcerskiej Akcji Letniej należy stwierdzić, że była to akcja udana i wniosła znaczny wkład w dorobek programowy Związku. Dorobek ten dotyczy przede wszystkim pracy z drużynami starszymi i w szczególności działalności politycznej prowadzonej z młodzieżą. Dla zagranicy stanowiła ona okno wystawowe pokazujące harcerstwo MALTA 1961 r.

Sztab Międzynarodowej Harcerskiej Akcji Letniej „MALTA-61”

LATO WIEJSKICH DRUŻYN WAKACJE DRUŻYN MIEJSKICH ROK 1961

Tegoroczne nieobozowe lato było czwartą z kolei akcją przeprowadzoną przez Związek Harcerstwa Polskiego dla dzieci i młodzieży, która nigdzie na obozie nie mogła nie wyjeżdżać. Pierwszą akcją nieobozową organizował Sztab Wieś GKH w 1958 r. Uczestniwo w niej 38 000 osób. W 1959 r. uczestniczyło 40 000 harcerzy i dzieci niezorganizowanych. W roku tegoroczny akcja liczyła 107 500 uczestników.

Sztaby akcji, rejonu i zastępy wakacyjne organizowały imprezy dla dzieci (małe przedszkola, wesole zabawy, wesole miasteczka, kina „Baj” itd.).

W jednorozowych imprezach wzięło udział 699 800 dzieci.

STATYSTYKA CHORĄGWIANA

I. STATYSTYKA	Chorągiew	
	członków zastępów	uczestników imprez
dzieci w wieku od 7 do 14 lat jest:		
4 574 105		
Członków obozów harcerskich było:		
160 000		
Dzieci na koloniach i półkoloniach było:		
979 560		
Co robi reszta? Co robia dzieci po powrocie z obozów i kolonii? Jakim mają wakacje dzieci wiejskie? Czy wakacje wyrobowane „zwolnić na urlop”?		
Czy dzieci same mogą wziąć udział w organizowaniu wolnego czasu? Czy potrzebują, przy pomocy rodziców, pożyteczne działale i dobrze się bawić?		
W statkach zastępów wakacyjnych było 334 180 uczestników WDM i LWD.		
Z tego 213 780 na wsi (LWD) i 120 500 w miastach (WDM).		
Plan zastępów wakacyjnych wg wieku:		
— 10 lat (oddzielny zastępowe — 68 412		
— 11—14 lat (grupy wakacyjne) — 236 194		
— 15—18 lat (drużyny sztabowe) — 29 574		
W zastępach wakacyjnych było 128 100 dzieci nie organizowanych do ZHP.		
Zastępy działały w 15 664 wsiach oraz w 869 miasteczka i miasteczkach.		
	Razem	699 800

II. P R O G R A M

Zwróciłmy się wprost do dzieci. Zapropowaliśmy grupom wakacyjnym różne zadania z pięciu „kierunków”:

1. Praca

Rodzice pracują w polu. Dzieci muszą opiekować się młodszym rodzeństwem. Ale żmudny obowiązek stanie się zabawą w „panią przedszkolankę”, jeśli zastęp wakacyjny otworzy małe przedszkole.

Inne zadania z „kierunku praca”:

Harcerskie Pogotowie Żniwne.
HaO, czyli wyróżniarnia napojów dla żniwiarzy.
„Bandosi” — wędrująca brigada żniwna.
Akcja „Niewdziężalnej Ręki”.
Zespoły hodowlane, zbieracza, uprawowa.
Imprezy dla najmłodszych — „Tour de Podwórkó”, Cyrk Podwórkowy, Kino „Ba”.

2. Sport i zabawa

Nie wymyśliłmy niczego nadzwyczajnego. Podprzysłiby zabawę dzieci, nadaliśmy im wychowawczą oprawę i organizacyjny kształt. Tak powstały na przykład „Wesołe Zawody”.

Inne zadania z „kierunku sport i zabawa”:

Oznaka 7 sportowych spotkań.
Turniej o tytuł „Mistrza Podwórków”
Turniej gier podwórkowych.
Zbiórka astronautów.
Zabawy „Wodnej Żyłki”.
„Podchody” i gry terenowe.

3. Przyjaźń

Tego roku odbył się Jubileuszowy X Międzynarodowy Pionierski Obóz Pokoju w Cieplicach. W związku z tym proponowaliśmy dziełom następujące zadania: Przygotowanie podarunków dla uczestników X MPOF.

Bale i biwaki „narodów”.
Międzynarodowe zawody sportowe.
Listy do uczestników MPOF o pracy grupy wakacyjnej w swojej miejscowości.

4. Wędrujemy

„Jeden tylko namiot mamy, lecz go uszczęsy używamy” — pod takim hasłem odbywała się sztafeta biwakowa, dzięki której nieliczni sprzęt turystyczny mógł być wykorzystany przez wiele dzieci.

Inne zadania z „kierunku wędrujemy”:

Staniec wakacyjne.
Niedzielne wycieczki.
Wyprawy do harcerskich obozów.
Wycieczki „wies-miasto i miasto-wies”.

5. Manewry techniczne

Popularyzowaniu techniki wśród najmłodszych, sprawdzeniu technicznych umiejętności i rozwijaniu zainteresowań technicznych miały służyć m.in. kolarско-techniczne tory przeszkody.

Inne zadania z „kierunku manewry techniczne”.
Budujemy i urządzamy „bazę” dla naszego zastępu.
Zwiad techniczny.
Wieczór ciekawej techniki.
„Elektryczna gospodyni”.
Zawody latawców.

Program nie był tajemniczą instrukcją. Przesłaliśmy dziecięcy organizatorów grup wakacyjnych. Każde grupy otrzymała: wkładki do „Drużyny” lub specjalne wydawnictwo z programem nieobozowej pracy. Oprócz przykładowych zadań były tam wskazówki i materiały praktyczne, pomocne w wykonaniu tych zadań.

III. ORGANIZACJA**1. Podstawą wszystkiego jest zastęp.****Z regulaminu akcji:**

Do udziału w akcji nieobozowej mogą się zgłaszać grupy dzieci złożone co najmniej z 3 osób (zastęp-grupa wakacyjna).
Zastęp powinien:

- Wybrać zastępowego.
- Urządzić miejsce spotkań zastępu — „bazę”.
- Podjąć wspólnie i wykonać co najmniej 3 zadania z programu akcji nieobozowej lub zadania zapakietowane przez zastęp samodzielnie.

Na biwakach, kursach, stanacjach przygotowano — 26 473 zastępowych.

Zastępowi zgłaszali do sztabów powiatowych limitowane wykazy grup wakacyjnych. Instruktorzy z sztabów pisali do dzieci listy, odwiedzały je, organizowali z nimi imprezy. LWD i WDM to nie tysiączka, bezimienna masa, policzona „na oko” w statystycznych ankietach, lecz Jasie i Zośka, dobrze znani z imienia i nazwiska. „Słusiek” zawałał mnie i powiedział, że organizuję zastęp wakacyjny i czy ja nie chcę należeć do niego zastępu. Potem już we dwójkę zbieraliśmy innych. Teraz do naszego zastępu należy 10 chłopów”.

PIOTR KOWALSKI
WEJHEROWO
(z kroniki WDM)

2. Podstawą wszystkiego jest instruktor.

Stare Juchy, 22.VIII.1961 r.

Droga Chorągiew!
Z braku kontaktu osobistego, albowiem dzielę się z wami znaczną odległość, tą drogą medluję się światła i ciepła waszego zastępowy 11-osobowego zastępu LWD, Tarasa Tadeusza, lat 13, syn montażysty sieci rybackich i matki zajętej gospodarstwem w domu...
Kończąc swój pierwszy raport z naszej działalności pozostaje zawsze wierny Chorągwi i pozdrawiam Was zawołaniem Czujaw!!!

T. T.
Grudziądz, 22.VIII.1961 r.

Czujaw!
Druhu Komendancje ja Specjalni Ryszard składam serdeczne podziękowania za tak mile przyjęcie i za swój udział w „Korsarym”.

Jeżeli było coś złego pod względem zachowania mojego zastępu i mnie, serdecznie przepraszam.

RYSZARD SPECJALSKI

Michałówka, 1.VII.1961 r.

URZĘDNIKI

Wieloletni pracownik. Może Druha nam napisze, co zrobić, żebyśmy jeszcze zrobili. Jesteśmy ciekawi kiedy Druha przyjedzie, pomoże nam Druha znaleźć miejsce dla naszej bazy.

Prześlaliśmy na Druhnę z całym zastępem „Włóczęgów” i „Przebiegów”.

JOLANTA TRZCIŃSKA

Tak właśnie wyobrażamy sobie rolę instruktora w akcji.

Organizatorami akcji są zastępy wojewódzkie i powiatowe powoływane przez instancje harcerskie. W wielu powiatach współorganizatorami akcji były także instytucje i organizacje. Np. w województwie łódzkim w skład wszystkich sztabów powiatowych wchodziły przedstawiciele TOWARZYSTWA PRZYJACIÓŁ DZIECI oraz INSPEKTORATÓW OŚWIATY.

ZAMIAST PODSUMOWANIA — OPINIE**Łódź:**

Moja rodzice ZDZIŚLAWA MUSZYŃSKIEGO stwierdzają, że syn nasz prowadzi zastęp LWD. Po przesiedzeniu biwaku w Samulkach w miesiącu czerwcu objął zastęp zastępowego we wsi Domanowo. W każdą niedzielę organizuje zbiórki harcerskie. Na zebraniach wycieczki wyznaczonych omawia działalność zastępu. Harcerski w Domanowie brał udział w budowie drogi w pracach żniwnych.

Praca i ich postępy podobała się miejscowej ludności oraz nam, rodzicom. Chcieliśmy, aby w dalszym ciągu istniał zastęp LWD.

JANINA I ALBINA MUSZYŃSKY
Domanowo, pow. Bielsk Podlaski

Grudziądzkiej Rady Narodowej:

Grudziądzka Rada Narodowa w Łutomiersku dziękuję organizatorom stanów harcerskiej w ramach akcji LWD i WDM za włożony wkład w umożliwienie dziełom Łutomierskiej i okolic wykorzystania ostatnich dni wakacji przez organizowanie przedszkoli. Dziękuję także za wykonanie wielu czynów społecznych...
Zapewniamy jednocześnie, że w przyszłości udzielimy wszelkiej możliwej pomocy w organizowaniu podobnych akcji.

PRZEWODNICZĄCY GRN
WE. GAWROŃSKI

Inspektoratu Oświaty:

Inspektorat Oświaty w Nowym Dworze Gdańskim oceniał akcję nieobozową na terenie naszego powiatu stwierdzając, że jest ona potrzebna dzieciom. Sztab powiatowy w okresie lata prowadził kilka baz, w których zastępy i grupy mogły wyposażyć sprzęt turystyczny. Ponadto od miesiąca lipca rozpoczęło pracę kino „Ba” ...w seansach wzięło udział 1300 dzieci...
Zorganizowano około 60 zastępów. Pracowało w nich ponad 1 000 dzieci i młodzieży. W dniu 22 i 23 sierpnia br. w Szutwinie odbył się zjazd delegatów grup wakacyjnych. Na zlocie młodzież oprócz podsumowania dotychczasowej pracy zwiedziła byłaby obóz koncentracyjny, gdzie zamianifestowała swoją antypatię do tych, którzy zbiorą NRF.

Za tę pracę w imieniu Inspektoratu Oświaty składam Sztabowi Powiatowemu Akcji Nieobozowej w Nowym Dworze Gdańskim gorące podziękowania i proszę o taką samą pracę w przyszłości.

PODINSPEKTOR OŚWIATY
NATALIA STĘPIEN

Komitetu Powiatowego PZPR:

Komitet Powiatowy PZPR w Toruniu stwierdza, że akcja nieobozowa w hufcu Toruń-powiat przebiegała planowo w myśl nakreślonego programu przez Komendę Hufca.

Uważamy, że akcja powyższa była cenną inowacją w czasie wakacji dla dzieci nie wyjeżdżających na obóz i cieszyła się zaufaniem wśród społeczeństwa. Akcja ta posiada duże walory wychowawcze i stanowi cenną pomoc dla środowiska szkolnego.

Sądymy, że akcja taka powinna być prowadzona w każdym roku jeszcze na większą skalę tak, aby jak najwięcej rodziców i dzieci było nią zainteresowanych.

SEKRETARZ PROPAGANDY KP PZPR
BRONISŁAW PTASZYŃSKI

Dziecka:

Szkoda, że już koniec.

JOLA PATRYKUS
Wejherowo

Podobnych opinii i listów dzieci mamy setki. Świadczą one o tym, że akcja nieobozowa jest potrzebna, że spełnia swoją wychowawczą rolę i że należy ją jeszcze bardziej rozwijać.

Drużynowi i instruktorzy drużyn wiejskich!
Jeśli potrzebujecie materiałów do zajęć, zażyjcie do książek!

PL
LUBIMY WESOŁO DZIAŁAC

Autor: FRANCISZEK MLECZKO, cena zł 15,00.

Jest to nabycia we wszystkich księgarniach „DK”, składnicach CSH lub bezpośrednio w Wydawnictwie Harcerskim, Warszawa, ul. Konopnickiej 6. Wydawnictwo realizuje wysyłkę za załączeniem pocztowym.

STARSZOHARCERSKIE LATO 61 (SHL-61)

Głównym akcentem tegoroczego lata starszoharcerskiego była praca i wędrowka.

Program tych elementów lata zawarty jest w wymaganiach Znaków Pracy i Znaków Wędrowki.

ZACZNIJMY OD ZNAKU PRACY

Stawiał on przed harcerkami i harcerzami zadanie łączenia się w zespoły harcersko-robotników lub harcersko-wychowawców i wykonania pracy o charakterze produkcyjnym lub wychowawczym.

Przeżycie to nie nowego — powiecie może. Każda drużyna podejmuje i wykonuje różne tego typu prace, tylko, że nie używa przy tym summy nazw i nie przyznaje sobie za to Znaków.

I będziecie mieli rację. W tym sensie nasze propozycje stanowią kontynuację dotychczasowej działalności społecznej, czyli tego, co jest najlepsze w ZHP, a co za tym idzie — również w naszej starszoharcerskiej robocie.

Ale bynajmniej nie prostą kontynuację. Boviem, gdy spojrzeć krytycznie na te działania społeczne wielu drużyn, to niekiedy okazuje się ona być raczej „partanią”!

Natomiast podjęcie zadań Znaków Pracy umożliwia wykonującym je harcerkom i harcerzom poczucie się robotnikami lub wychowawcami w całym tego słowa znaczeniu, a nie uczniami zajmującymi się chwilowo pracą. Daje smak radości i kłopotów jakie przynosi wykonywanie tych zadań, daje poznanie — przy najmniej wstępne — problematyki zakładów pracy, w których będą zespoły harcerskie pracować.

O jaką pracę chodzi? Jakim warunkom powinna odpowiadać i w jakich dziedzinach winna jej szukać drużyna?

Opracowująca zadania na tegoroczne lato konferencja kierowniczych zespołów starszoharcerskich wszystkich komend chorągwi (to znaczy — kierownicy i instruktorki Wydziału Młodzieży Starszej komendy chorągwi oraz najlepsi drużynowi i instruktorki hufców) ustaliła następujący zestaw warunków:

1. Zadanie produkcyjne musi wynikać z potrzeb budownictwa socjalistycznego lub rozwoju sektora społecznego w gospodarce, zadanie zaś zespołu harcerszy — wychowawców musi umożliwić realizację zadań socjalistycznego wychowania.

2. Praca winna być wykonywana zespołowo, przy czym organizacja zespołu harcerskiego musi być ustitowana w ten sposób, by wszyscy jej członkowie czuli się współodpowiedzialni za całokształt pracy, a nie tylko za swą własną pracę, by mogli poznać podstawowe zasady pracy. Zespół podejmujący pracę winien pełnić rolę jednostki roboczej, która przyjmuje zlecenie na wykonanie zadania, organizuje jego przebieg, prowadzi wewnętrzną kontrolę dyscypliny pracy i odpowiada za rozliczenie się z podjętymi zobowiązaniami.

3. Praca winna być dostosowana do możliwości fizycznych starszych harcerki i harcerzy i nie wymagać specjalnych kwalifikacji.

4. Zadanie winno umożliwiać wszystkim członkom zespołu co najmniej ośmiogodzinną nieprzerwaną pracę, tak aby mogli poznać zasadnicze problemy wykony-

wanej pracy i ludzi danego zawodu, w miarę możliwości dokonać udzielenia racjonalizacyjnych prac.

5. Zespół wykonujący pracę winien przestrzegać norm i zasad obowiązujących ludzi pracujących w danym zawodzie; każdy harcerz winien czuć się odpowiedzialnym za solidne i terminowe wykonanie zadania na równi z dorosłymi robotnikami czy fachowcami.

6. Praca może być zarobkowa lub społeczna, z tym, że w wypadku podjęcia i realizowania pracy zarobkowej zespół zdobywający Znak powinien wykonać także w tym samym środowisku jakąś pracę społeczną.

7. Praca musi się odbywać zgodnie z zasadami bezpieczeństwa i higieny pracy dla młodoletnich.

Rozmaitość zawodów umożliwiała zdobyćcie Znaków każdemu zastępowi, drużynie czy doradzanie utworzone na okres lata zespołowi starszoharcerskiem. Znak bowiem można było zdobywać w następujących sposób:

1. Przez udział w akcji centralnej (były dwie tego typu akcje w bieżącym roku: „Werynia” — budowa linii kolejowej Tarnobrzeg-Rzeszów i „Zamont 61” — budowa ośrodków turystycznych dla robotników w Górnym Śląsku). Drużyny harcerszy-robotników, które brały udział w tych akcjach, rekrutowały komandy chorągwi.

2. Przez uczestnictwo w organizowanych przez własne komandy chorągwi akcjach. Tego typu zadania podejmowały w bieżącym roku niemal wszystkie chorągwie (np. akcje „Las” i „Perkoz” Chorągwi Opatowskiej, „FALA 61” Chorągwi Poznańskiej, „Zakoty” Chorągwi Kieleckiej itp.).

3. Przez podejmowanie tego typu akcji silami wszystkich drużyn starszych hufca — na terenie własnego powiatu lub na innym, gdzie jest miejsce zapozrobowania na pracę (np. hufiec zawiera umowę z dyrekcją PGR, nadaniem terenów, przedsięwzięciem budowy drogi, lub przyjmując zadania organizatora kolonii zakładów pracy, półkolonii, okresowych przedszkoli wiejskich itp.).

4. Przez podjęcie pracy silami własnej drużyny. Mogła to być zarówno praca we własnym mieście lub w okolicy (wówczas mogła być wykonana także wtedy, gdy nie wyjeżdżano na obóz, albo przed i po obozie) w pobliżu miejsca obozowania, w miejscowości której po drodze do miejsca obozowania albo na trasie wędrowki.

Uwaga: zadania Znaków Pracy mogły wykonywać również doradzanie zespołów starszych harcerki i sympatych harcerstwa, spędzające lato w tej samej miejscowości. Wystarczyło, że utworzą kilkuosobowy zespół, wyszukają dla siebie pracę zgodną z wyżej podanymi kryteriami i wykonają ją.

Jak widać — Znak Pracy mógł zdobywać naprawdę wszyscy, niezależnie od sposobu spędzania wakacji.

PODOBNE BYŁO ZE ZNANKIEM WĘDROWKI

Wprowadzając Znak Wędrowki pragniemy przede wszystkim nadać większy sens społeczno-polityczny harcerskiemu wędrowaniu, tej ze wszech miar godnej popularyzowania formie spędzania wakacji.

Wybaczasz najczęściej harcerska turystyka miała na celu poznanie historii, folkloru i krajoznawstwa okolic, które prowadzi trasy naszych wycieczek. Spotkania z obrazami i wsi Polski Ludowej, harcerki i harcerze owzajem, poznawali, ale przy okazji tamtych wycieczek — krajoznawczych badań.

Najbardziej ciekawym zadaniem zespołów harcerskich zdobywających Znak Wędrowki było natomiast opracowanie i wykonanie historii, folkloru, krajoznawstwa i turystyki. Obóz wędrowny przesyłał, przez które bieżące prowadziła trasa wędrowki.

W tym głównym celem większości wypraw harcerskich z latach poprzednich, mogło — a nawet powinno było — znaleźć się w programie tegorocznych wycieczek, które nie powinno być przesądzać o charakterze harcerskiej turystyki.

Znak Wędrowki można było zdobywać podejmując następujące rodzaje harcerskiej turystyki:

a) Obóz wędrowny drużyny lub zastępu.
b) Obóz stało-wędrowny. Ten drużyna organizuje obóz stały i opracowuje jego program, a następnie na wyrobione pieniądze zabiera sobie dłuższą wycieczkę, podczas której opracuje Kartę Rozwoju miejscowości, w której zatrzyma się na dłuższy, trzydniowy pobyt w pobliżu wyprawy.

c) Wycieczka ze stałego obozu. Ta forma nadaje się wszystkim w wypadkach, gdy podjęte na obzie zadania były długotrwałe, a ilość uczestników obozu jest większa niż to jest potrzebne do pracy. Wówczas część może np. prowadzić kolonię dziecięcą czy pracować przy budowie drogi, druga część harcerzy może wykonać, a trzecia urządzić cztero- lub więcej dniową wycieczkę.

d) Rajd lub kolonizacja. Ten typ wędrowania jest możliwy tylko wtedy, gdy organizuje go większa ilość wędrujących po tej samej trasie zespołów. Na tej zasadzie łączono zadania programowe odbywu Znaków starszoharcerskich lata w komendach chorągwi poznańskiej (w „Fali 61”) i katowickiej (w „Zamonicie”).

e) Biwak. Mogły je organizować zarówno zespoły starszych harcerki, jak i przybyszające na obzie stałe zastępy, a także w miesiąc przed i po obozie.

f) Autostop. Dostępny dla zorganizowanych zespołów młodzieży w wieku od lat 16 z obowiązkową obecnością pełnoletniego opiekuna.

W związku z powyższym, proponowano, aby wszystkie trasy drużyn starszoharcerskich uczynić co najmniej otwartymi.

Opracowywać plan nie tylko na okres obozu, ale na pełne dwa miesiące lata i — co jest niemiernie ważne — niezależnie od tego, czy wyjeżdżają na obzie.

Opracowywać szczegółowy plan, co będą robić nie tylko w czasie obozu, ale i ci, którzy „rozdają się” do rodzin, krewnych, na wczasy.

Organizowaliśmy centralno-terenowe akcje oparte na takich założeniach:

„WERYNIA”

Miejsce: stacja Werynia (w budowie).

Uczestnicy: ponad 400 osób w dwóch turnusach z Chorągwi: Rzeszów, Lublin, Mazowsze.

Komendant: hm. Bolesław Sikora.
Cel: współdziałanie harcerstwa w budowie linii kolejowej łączącej zagłębie siarkowe Tarnobrzeg z Rzeszowem. Praca kulturalna z ludnością wiejską.

„ZAMONT”

Miejsce: Jura Krakowско-Częstochowska. Stacje i wędrowka.

Uczestnicy: drużyny starsze przede wszystkim z Chorągwi katowickiej, a także warszawskiej, mazowieckiej i lubelskiej.

Komendant: hm. Jerzy Wojciechowski. Z-ca hm. Mieczysław Brańka.

Cel: aktywizacja gospodarstwa i kulturalna terenów wiejskich poprzez:

a) popularyzacje turystyki na tych terenach;
b) „szturm na wieś” — opracowanie Kart Rozwoju wsi, inicjatywę młodzieży w zakresie życia kulturalnego wsi, szerzenie wiedzy sanitarno-
c) udział w budowie dróg, studni, basenów przeciwpożarowych;
d) praca z dziećmi („Nieobozowe lato”).

„WYCHOWAWCY”

Miejsce: Parnów woj. koszańskich.

Komendant: hm. Kazimierz Marcyński.
Uczestnicy: 200 osób z Chorągwi: Mazowsze, Koszań i grupa „Teatr” z GUK, uczniowie liceów pedagogicznych i rolniczych.

Cel: Poznanie społecznych warunków istniejących na wsi, aby w sposób pełniejszy, świadomy przygotować uczestników akcji do pracy pedagogicznej w tym środowisku. Przewidywane metody pracy kulturalnej i pedagogicznej poprzez praktyczne prowadzenie zajęć z młodzieżą wiejską.

Istnieje wśród młodzieży liceów pedagogicznych opinia, że praca nauczyciela wiejskiego to przyszłość trudna i smutna.

Akcja miała pokazać, że tak być nie musi, trzeba tylko, aby przyszły nauczyciel zrozumiał, że nie może pracować sam. Aby nauczył się grupować przy sobie krąg ludzi, którzy będą pracować z nim razem, aby docenił rolę tej współpracy. Ten cel, wydaje się, osiągnięto.

Każdy z uczestników robił to, co go najbardziej interesowało, co potrafił. Pracowano w oparciu o możliwości i umiejętności, a nie według regulaminów i broszurek instruktażowych. Wtedy okazało się, że wiesz jest terenem niezwykle ciekawym i jakże różnym od powszechnie utartych poglądów. Akcja „Wychowawcy” pozwoliła młodzieży liceów pedagogicznych przeżyć ich przyszłą pracę.

Z każdym dniem zwiększała się liczba młodzieży, zainteresowanej pracą obozu. W zorganizowanej przez obzie biblioteczki 20 osób wymieniło codziennie książki, a to w aktualnie istniejących warunkach było bardzo dużo.

Młodzież Parnowa przy pomocy obozu wystawiła krótką sztukę teatralną, dzieci samodzielnie daly przedstawienie kukielkowe.

WAŻNE**DLA — INSTRUKTORÓW****— DRUŻYNOWYCH****— INSTANCJI HARCERSKICH****— WSZYSTKICH HARCERZY**

W uzupełnieniu komunikatu zamieszczonego w Nr 4(26) „Wiadomości Urzędowych“ z 1961 r. Wydawnictwo Harcerskie podaje dalszy wykaz księgarń „Domu Książki“ zobowiązanych do sprzedaży książki harcerskiej:

WOJEWÓDZTWO GDAŃSKIE:

Elbląg, ul. Bielańska 12/13
 Gdańsk, ul. Garncarska 33
 Gdańsk-Wrzeszcz, ul. Chopina 40
 Gdańsk-Wrzeszcz, ul. Grunwaldzka 94/5
 Gdańsk-Nowy Port, ul. Łowczyńskiego 8
 Gdańsk-Oliwa, ul. Armii Radzieckiej 25
 Gdynia, Skwer Kościuszki 16
 Gdynia, ul. Świętojańska 3
 Kościerzyna, ul. 1 Maja 14
 Kwidziń, ul. Chopina 14
 Lębork, ul. Bieruta 3
 Malbork, ul. 17 Marca 47
 Starogard, ul. 1 Maja 23

WOJEWÓDZTWO KIELECKIE:

Busko-Zdrój, ul. Mickiewicza 5
 Chmielnik, Rynek 14
 Jędrzejów, pl. Kościuszki 21
 Kazimierza Wielka, ul. Sienkiewicza 1
 Kielce, ul. Sienkiewicza 30
 Kielce, ul. Sienkiewicza 60
 Końskie, ul. 1 Maja 8
 Kozienice, ul. Radomska 10

Opatów, pl. Obrońców Pokoju 29
 Opoczno, pl. Kościuszki 6
 Ostrowiec Św., ul. Obrońców Stalingradu 8
 Pińczów, pl. Wolności 29
 Radom, ul. Traugutta 35
 Radom, ul. Żeromskiego 27
 Radom, ul. Żeromskiego 23
 Sandomierz, ul. Płk. Skopenki 4
 Skarżysko-Kam., ul. 1 Maja 14
 Skarżysko-Kam., Osiedle Milica, ul. Norwida 19
 Starachowice, pl. Świerczewskiego 36
 Starachowice, Osiedle Wierzbnik 2, ul. Żeromskiego 36
 Staszów, Rynek 1
 Szydłowiec, pl. Świerczewskiego 10
 Włoszczowa, pl. Wolności 37

WOJEWÓDZTWO KOSZALIŃSKIE:

Białogard, ul. Rycerska 11
 Bytów, ul. Wojska Polskiego 89
 Człuchów, Rynek 14
 Drawsko, ul. Gen. Sikorskiego 4
 Kołobrzeg, ul. Walki Młodych 5
 Koszalin, ul. 1 Maja 14
 Miastko, ul. Królowej Jadwigi 12
 Połczyn Zdrój, ul. 20 Października
 Sławno, ul. Jedności Narodowej 1
 Słupsk, ul. Wojska Polskiego 41-42
 Szczecinek, ul. Wolności 12
 Świdwin, ul. 3 Marca 4
 Wałcz, ul. Kilińszczaków 22
 Złotów, ul. Dworzaka 4

Wydaje: Naczelna Rada Harcerska. Redaguje i kolportaż prowadzi Wydawnictwo Harcerskie. Adres redakcji —
 Warszawa, ul. Konopnickiej 6.

Nakład 17.500 egz. Papier druk. gaz. kl. VII. 80 g. 61 × 86 cm. Cena numeru zł 3,50.
 Zakłady Graficzne RSW „Prasa“, Warszawa, ul. Smolna 12. Zam. 1913. S-33.